

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н - 3.04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра _____ історичного краєзнавства _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан історичного факультету

“ 31 ” _____ 08 _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історичне краєзнавство

_____ (шифр і назва навчальної дисципліни)
напря́м підготовки _____ **гуманітарні науки** _____
(шифр і назва напряму підготовки)
спеці́альність **032 "Історія та археологія" та 014 "Середня освіта (історія)".**
(шифр і назва спеціальності)
спеці́алізація _____
(назва спеціалізації)
факультет _____ **історичний** _____
(назва факультету)

Львів – 2017_ рік

Історичне краєзнавство

Робоча програма навчальної дисципліни для студентів

Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 21 с.

Робоча програма _____ з "Історичного краєзнавства" _____ для студентів

за напрямом підготовки _____ (назва навчальної дисципліни)
_____ 0203 Гуманітарні науки _____, спеціальністю
Мова і література (англійська, німецька, французька, іспанська, латинська, старогрецька,
грецька), _переклад_ . „29” 08 _____, 2017 року – ____ с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
Масик Р. В. – канд. іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Середяк А. В. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) _____

Протокол від “ 29 ” 08 2017 року № 1_

Завідувач кафедри _____ історичного краєзнавства _____

(підпис)

(Голубко В. Є.)
(прізвище та ініціали)

“ 29 ” 08 2017 року

Схвалено Вченою радою _____ факультету

Протокол від “ 31 ” 08 2017 року № 1_

“ 31 ” 08 2017 року

Голова _____

(підпис)

(Шуст Р. М.)
(прізвище та ініціали)

© __, 20__ рік

© __, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, – 4	Гуманітарні науки	Нормативна	
Модулів – 2	032 "Історія і археологія" 014. "Середня освіта (Історія)"	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2		1 й	–
Курсова робота – немає		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин 120		2 й	–
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	32 год.	–
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		32 год.	–
		<i>Лабораторні</i>	
		0 год.	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		56 год.	–
		ІНДЗ:	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 64/56;

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: використовуючи нові методологічні підходи та здобутки історіографії поглибити знання студентів з історичного краєзнавства та історичної регіоналістики;

Завдання: сприяти культурно-історичній самоідентифікації молоді; виховати культуру міжрегіонального спілкування та міжетнічної толерантності; сприяти формуванню активної особистості, здатної практично реалізувати набуті знання для специфічних потреб регіону; вдосконалити навички історичного дослідження шляхом пошуково-краєзнавчої роботи.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

Знати:

Перебіг основних подій політичного процесу, його діячів, соціально-економічні зміни, що відбулися на українських землях, основні етапи духовного і культурного життя українського суспільства, біографічні дані про видатних представників духовенства, культури, освіти і науки, загальні тенденції розвитку українських земель.

Вміти:

- Визначати хронологічну послідовність історичних подій; хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України із загальноєвропейськими тенденціями історичного руху.
- Показувати на історичній карті території розселення українців, територіальні зміни, що відбувалися, і співставляти їх із сучасними кордонами України.
- Характеризувати політико-адміністративний устрій України на різних історичних етапах, форми та засади функціонування української державності.
- Визначати сутність української національної ідеї, причини розвитку та особливості українського національного та суспільно-політичного рухів у контексті націєтворчих процесів у Центрально-Східній Європі.
- Пояснювати економічні та соціальні процеси на території України, сутність переходу від традиційного до індустріального суспільства; називати основні риси модерного суспільства.
- Описувати та порівнювати становище українського населення та риси повсякденного життя українців на різних етапах історичного розвитку та у складі різних державних утворень.
- Описувати явища культурного та духовного життя; порівнювати ідеї та цінності минулого з сучасними державотворчими ідеями та культурними цінностями українців.
- Аналізувати економічну, політичну та культурну активність інших етносів/націй на території України; характеризувати міжнаціональні відносини та наводити приклади взаємодії між українським та іншими національними рухами на території України.
- Шукати історичну інформацію та користуватися різними джерелами інформації (науковими монографіями, науково-популярними працями, енциклопедіями, періодичними виданнями та ін.)

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Предмет, завдання і концепція курсу «Історичне краєзнавство». Об'єктно-предметна сфера історичного краєзнавства. Форми і види краєзнавчої діяльності. Джерела історико-краєзнавчих досліджень.

Тема 2. Історія краєзнавчого руху в Україні. Подорожні описи території України. Виділення історичної регіоналістики в окремий науковий напрямок. Початки краєзнавчих досліджень на західноукраїнських землях. Історичні джерела та їх використання. Початки краєзнавчого руху на українських землях. Діяльність історико-краєзнавчих осередків на Наддніпрянській Україні. Розвиток історичного краєзнавства в Україні в першій половині XIX ст. Виділення історичної регіоналістики в середині XIX ст. в окремий науковий напрямок. Початки краєзнавчих досліджень на західноукраїнських землях. Розвиток історичного краєзнавства в Україні в другій половині XIX ст. М.Костомаров і В.Антонович та їх роль у закладенні основ історичної регіоналістики та краєзнавства як окремих галузей історичної науки. Регіональні краєзнавчі товариства на Наддніпрянській Україні в другій половині XIX ст. Краєзнавчий рух на західноукраїнських землях в XIX – першій половині XX ст. Розвиток краєзнавчих досліджень на західноукраїнських землях першої половини XIX ст. Наукове товариство імені Тараса Шевченка у Львові та його роль у становленні

української історичної регіоналістики. Розвиток краєзнавчих досліджень в Західній Україні в міжвоєнний період. Краєзнавчий рух на західноукраїнських землях в XIX – першій половині XX ст. Становлення і розвиток краєзнавчих досліджень на західноукраїнських землях першої половини XIX ст. Краєзнавчий рух в Галичині в II половині XIX – на початку XX ст. Історичне краєзнавство в науковій спадщині І. Франка. Розвиток краєзнавчих досліджень в Західній Україні в міжвоєнний період. Піднесення краєзнавчого руху на Наддніпрянщині на початку XX ст. Діяльність історико-краєзнавчих осередків в Києві. Створення та діяльність регіональних краєзнавчих товариств. Д.Яворницький та його історико-краєзнавча спадщина. Історико-краєзнавчі дослідження у міжвоєнний період. Інституалізація історичного краєзнавства в радянській Україні. Криза методики та практики краєзнавчого руху в 30-х роках XX ст. Історичне краєзнавство в Україні у повоєнні роки - на початку XXI ст. Методологічні та методичні дискусії з проблем краєзнавства на початку 60-х років XX ст. Активізація краєзнавчих досліджень в Україні наприкінці 60-х – 70-х років XX ст. Видання «Історії міст і сіл УРСР». Сучасні організаційні форми краєзнавчого руху. Діяльність регіональних краєзнавчих центрів в Україні (1991–2010). Історичне краєзнавство в УРСР та на сучасному етапі. Історико-краєзнавчий рух у 20-х роках XX ст. в УРСР. Криза методики та практики краєзнавчого руху у 30-х роках XX ст. Історико-краєзнавчі дослідження в Україні у повоєнний період та їх суперечливий характер. Тенденції розвитку краєзнавства на сучасному етапі.

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Регіони України. Адміністративно-територіальний устрій України: еволюція, сучасний стан, проблеми реформування. Кордони України. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. Українські етнічні землі. Етнографічне районування України: стан, проблеми, завдання. Сучасні наукові підходи до проблеми районування, різновиди районування. Соціально-економічне мікрорайонування. Розвиток України в регіональній перспективі: політичні, економічні, соціальні проблеми регіоналізації. Правобережна Україна. Лівобережна Україна. Слобожанщина. Західна Україна. Південна Україна. Київщина. Волинь. Поділля. Галичина. Буковина. Закарпаття. Чернігівщина. Полтавщина. Слобожанщина. Донеччина. Запоріжжя. Причорномор'я (Таврія). Бессарабія.

Тема 4. Методи історико-краєзнавчих досліджень. Усна історія як метод історико-краєзнавчих досліджень. Особливості усної історії. Методика проведення інтерв'ю. Просопографія та в історико-краєзнавчих дослідженнях. Просопографія і біографістика. Застосування методики просопографії в історико-краєзнавчих дослідженнях. Методи історико-краєзнавчих досліджень. Усна історія як метод історико-краєзнавчих досліджень. Типи і види інтерв'ю. Застосування методики просопографії в історико-краєзнавчих дослідженнях. Використання загальнонаукових методів в історико-краєзнавчих дослідженнях. Проблемно-хронологічний метод. Ретроспективний. Порівняльно-історичний. Хорологічний. Використання загальнонаукових методів в історико-краєзнавчих дослідженнях. Проблемно-хронологічний метод. Ретроспективний. Порівняльно-історичний. Хорологічний.

Тема 5. Краєзнавча робота в навчальних закладах. Краєзнавча робота в школах. Особливості шкільного краєзнавства. Історичне краєзнавства у шкільній та позакласній роботі, його форми і методи. Історичне краєзнавство у вищих навчальних закладах. Використання краєзнавчого матеріалу в нормативних історичних курсах. Краєзнавча діяльність студентських товариств і об'єднання. Громадські музеї у навчальних закладах. Краєзнавча робота в навчальних закладах. Історичне краєзнавство в системі шкільної освіти та історії педагогіки. Історико-туристична робота в школах. Історико-краєзнавча робота в шкільних музеях.

Тема 6. Напрями історичного краєзнавства. Загальна характеристика напрямів історичного краєзнавства. Мікроісторія, історія буднів. Пам'яткознавство. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні. Краєзнавчі туризм та екологія. Краєзнавчий туризм як засіб національно-патріотичного виховання. Методика розробки екскурсійних маршрутів. Екологічна культура. Напрямки історико-краєзнавчих досліджень. Загальна характеристика. Історія буднів та її світоглядне значення. Краєзнавчий туризм. Музезнавство. Становлення музейної справи. Класифікація музеїв та їх соціальні функції. Сучасна музейна мережа в Україні. Соціальна історія краю. Дослідження людських спільнот. Ментальність, звичай, соціонормативна культура. Напрямки історико-краєзнавчих досліджень. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні. Критерії визначення історичних пам'яток. Історико-краєзнавче дослідження пам'ятки чи груп пам'яток (практичне завдання).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	
Модуль						
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Предмет, завдання і концепція курсу «Історичне краєзнавство».	14	2	4			8
Тема 2. Історія краєзнавчого руху в Україні.	44	14	12			18
Змістовий модуль 2.						
Тема 3. Регіони України.	20	6	4			10
Тема 4. Методи історико-краєзнавчих досліджень.	10	2	2			6
Тема 5. Краєзнавча робота в навчальних закладах.	8	2	2			4
Тема 6. Напрями історичного краєзнавства.	24	6	8			10
Всього за семестр	120	32	32			56

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання і концепція курсу «Історичне краєзнавство».	2
2	Історія краєзнавчого руху в Україні.	14
3	Регіони України	6
4	Методи історико-краєзнавчих досліджень	2
5	Краєзнавча робота в навчальних закладах.	2
6	Напрями історичного краєзнавства	6
	Всього за семестр	32

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання і концепція курсу «Історичне краєзнавство».	4
2	Історія краєзнавчого руху в Україні.	12
3	Регіони України	4
4	Методи історико-краєзнавчих досліджень	2
5	Краєзнавча робота в навчальних закладах.	2
6	Напрями історичного краєзнавства	8
	Всього за семестр	32

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання і концепція курсу «Історичне краєзнавство».	8
2	Історія краєзнавчого руху в Україні.	18
3	Регіони України	10
4	Методи історико-краєзнавчих досліджень	6
5	Краєзнавча робота в навчальних закладах.	4
6	Напрями історичного краєзнавства	10
	Всього за семестр	56

8. Методи навчання

Інтерактивна лекція, дискусія, бесіда.

9. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни «Історія України» використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях;
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами підсумкової контрольної роботи зі змістових модулів.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового іспиту.

При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.

10. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50 балів, на екзамені – 50 балів.

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1							
T1	T2						
6	16						
Змістовний модуль 2							
		T3	T4	T5	T6		
		10	4	6	8		

Сумарна оцінка (сума поточних і екзаменаційних балів) виставляється за 100 бальною шкалою (університету, національною та ECTS):

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою
90 100	A	Відмінно	Відмінно
81 89	B	Дуже добре	Добре
71 80	C	Добре	
61 70	D	Задовільно	Задовільно
51 60	E	Достатньо	
0 50	FX	Не достатньо	Незадовільно

Загалом, оцінювання знань студента ґрунтується на таких критеріях:

Оцінка «відмінно»:

- ✓ студент у повному обсязі володіє програмним матеріалом,
- ✓ вільно і логічно-аргументовано висвітлює проблеми історії України,
- ✓ бачить місце питання, яке розглядається, у контексті загальної теорії історії,

Оцінка «добре»:

- ✓ студент володіє фактичним матеріалом курсу, але допускає окремі неістотні помилки,
- ✓ висновки й узагальнення, які він зробив, не є вичерпними,

Оцінка «задовільно»:

- ✓ студент в основному володіє фактичним матеріалом курсу, але в окремих аспектах питань припускається істотних помилок,
- ✓ не в змозі самостійно робити чіткі закінчені висновки й узагальнення та пов'язати теоретичні знання з практикою,
- ✓ виклад матеріалу утруднений, неповною мірою використовується категоріальний апарат навчальної дисципліни;

Оцінка «незадовільно»:

- ✓ студент не володіє матеріалом курсу, не орієнтується в його проблематиці,
- ✓ при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок,
- ✓ не може зробити жодних висновків та узагальнень.

11. Методичне забезпечення

Плани семінарських занять із методичними порадами та рекомендаціями.

Питання, які винесено на іспит з дисципліни:

Тестові завдання

1. Вкажіть автора статті «Дві руські народності».
2. Представниками чия школи були Багалій, Грушевський, Каманін?
3. Коли у Львівському університеті відкрито кафедру «Всесвітньої історії зі спеціальним оглядом на історію Східної Європи»?
4. Хто автором статті «Галицьке краєзнавство»?
5. Поясніть термін «Історичне краєзнавство».
6. Хто очолив академічну експедицію в Україну в 1770 році?
7. Вкажіть автора праць «Допис зі Львова», «Дороги і подорожі Галицькою землею», «Вістки зі Львова».
8. Вкажіть автора праці «Пам'ятки міста Жовкви».
9. Вкажіть автора праць «Історичні проходи по Львову», «Матеріали до історії торгівлі Львова».
10. Вкажіть представників цілеспрямовано-описового етапу дослідження території України.
11. Хто є автором праць «Хроніка міста Львова», «История древнего Галическо-Русского княжества»?

12. Хто очолив Український комітет краєзнавства (УКК)?
13. Вкажіть автора праці «Коли і як виник Київ?».
14. Хто був редактором часопису «Наша Батьківщина», що видавало товариство «Плай»?
15. Перелічіть активних членів краєзнавчого товариства «Плай».
 16. Ким був за професією Левассер де Боплан?
 17. Коли в Україну відправили академічну експедицію під керівництвом Ейлера?
18. Вкажіть автора праці «Мандрівка по Галицькій та Угорській Русі».
19. Вкажіть автора праці «Внутрішні відносини і стан в Галицькім князівстві до середини XIII ст.».
20. Вкажіть редактора діаспорного видання «Енциклопедія українознавства».
21. Хто очолював львівське краєзнавче товариство «Плай»?
22. В котрому році опубліковано «Галицьке краєзнавство»?
23. Хто був ініціатором Академічних експедицій 1768–1774 рр.?
24. Хто автор книги «Опыт истории Харьковского университета»?
25. На картах якого вченого було вперше позначено українські землі?
26. Назвіть унікальне краєзнавче багатотомне видання в УРСР другої половини XX ст.
 27. Хто з галицьких краєзнавців в період українізації співпрацював з Всеукраїнською академією Наук УРСР?
 28. Історію якого краю досліджував Д. Багалій?
 29. Хто написав працю «Топографическое описание Запорожья»?
 30. Вкажіть автора праць «Дещо про Борислав», «Наші коляди», «Із уст народу».
 31. Вкажіть автора праці «Гуцульщина».
 32. В котрому році започатковано видання «Архива Юго-Западной Росии»?
 33. Яку працю написав Г. Левассер де Боплан?
 34. Вкажіть автора «Черниговского намесничества топографического описания».
 35. Вкажіть автора праці «Хроніка міста Львова».
 36. Коли створена Галицько-руська матиця?
 37. Вкажіть автора праці «Територія і населення України».
 38. Коли заснований Національний музей у Львові?
 39. Під чиею егідою заснований «Кружок любителів Львова»?
 40. Коли засноване краєзнавче товариство «Плай»?
 41. Назвіть друкований орган товариства «Плай».
 42. Яка науково-освітня організація заснована у 1873 році?
 43. Хто ввів до наукового обігу термін «краєзнавство»?
 44. Вкажіть автора «Періплу ойкумени».
 45. Хто започаткував крайовий (обласний) принцип дослідження минулого?
 46. Хто очолював Кафедру «Всесвітньої історії зі спеціальним оглядом на історію Східної Європи»?
 47. Вкажіть автора праці «Географія або докладний опис Королівства Галичини і Льодомерії».
 48. Вкажіть автора праці «История Галицко-Владимирской Руси».
 49. Вкажіть автора праці «Розвій українського населення в Галичині за останні 100 літ».
 50. Вкажіть одного з найвидатніших керівників Національного музею у Львові.
 51. Хто започаткував видання „Архива Юго-Западной России”?
 52. Хто був автором першої карти території України зробленої на підставі топографічних вимірів?
 53. Якому з українських регіонів М.Грушевський присвятив перші наукові праці?
 54. Хто очолив редакторський колектив багатотомного видання «Історія міст і сіл Української РСР»? Як називалися перші системні описи Галичини кінця XVIII – початку XIX ст.?
 55. Хто очолив академічну експедицію в Україну в 1770 році?
 56. Вкажіть роки діяльності науково-дослідної кафедри історії України, яку заснував М. Грушевський.

57. Перелічіть істориків-регіоналістів XIX ст. праці яких стали базою для порайонного дослідження історії України у 20-х роках XX ст.
58. Хто з науковців заснував та очолював Одеську історико-регіональну школу?
59. Хто був редактором краєзнавчого видання «Українська загальна енциклопедія», що вийшла зусиллями НТШ у 30-х роках XX ст.?
60. Хто очолював краєзнавче товариство «Кружок любителів Львова»?
61. Яку назву мала серія польських науково-популярних краєзнавчих праць, що виходила у Львові на початку XX ст.?
 - 61 Вкажіть автора методичного посібника дослідження дописемних джерел «Археологія в сучасному краєзнавстві».
 - 62 Коли М. Грушевського усунули від керівництва порайонного дослідження історії України ?
 - 63 Коли М. Грушевський повернувся до Львова, щоб очолити регіональні дослідження в УРСР ?
 - 64 Хто з відомих істориків-краєзнавців очолював історико-філософську секцію НТШ у 1920-30-х роках XX ст. ?
 - 65 Назвіть найбільш активне польське краєзнавче товариство, що діяло у Львові на початку XX ст.
 - 66 Хто з галицьких істориків виступив ініціатором складання історико-географічного словника Галицької України?
 - 67 Про працю якого галицького історика висловився М. Грушевський, що вона «довго зіставалася самотнім і цінним підручником з історії краю»
 - 68 Хто з українських галицьких краєзнавців кінця XIX ст. зробив перше систематичне обстеження території Галичини й Буковини?
 - 69 Хто є автором путівника «Прогулянки в наші гори»?
 - 70 Як називався друкований орган товариства «Плай», що почав виходити у 1937 р. і був присвячений історико-краєзнавчій проблематиці?
 - 71 Яке товариство спричинилося до відкриття у 1936 р. при музеї НТШ відділу історико-воєнних пам'яток?
 - 72 Як називалося українське краєзнавчо-туристичне товариство, що виникло в Станіславі у 1910 р.?
 - 73 Яке товариство очолив Грушевський у 1897 році?
 - 74 Хто був автором праці «Галіція і Краків» від якої І.Франко виводив «блискучий початок галицького краєзнавства»?
 - 75 Назвіть краєзнавчі видання, які виходили у міжвоєнний період на Закарпатті.
 - 76 Поясніть принцип науковості в історичному краєзнавстві.
 - 77 Поясніть принцип історизму в історичному краєзнавстві.
 - 78 Поясніть принцип системності в історичному краєзнавстві
 - 79 Хто автор першого докладного опису географії України?
 - 80 В котрому році вийшов перший докладний опис географії України?
 - 81 Хто автор першої карти українських земель?
 - 82 Коли опубліковано першу карту українських земель?
 - 83 Назвіть «козацькі літописи другої половини XVII – XVIII ст.
 - 84 Як називалася перша україномовна газета, що виходила на Наддніпрянщині?
 - 85 В котрому році почала виходити перша україномовна газета на Наддніпрянщині?
 - 86 Як називалася перша україномовна газета в Галичині?
 - 87 Коли почала виходити перша україномовна газета в Галичині?
 - 88 Які українські землі знаходяться поза межами України?
 - 89 Поясніть термін «Правобережна Україна».
 - 90 Поясніть термін «Лівобережна Україна».
 - 91 Відколи офіційно поділено Україну на Правобережну і Лівобережну?
 - 92 Поясніть термін «Слобожанщина» («Слобідська Україна»).
 - 93 Поясніть термін «Південна Україна».
 - 94 Поясніть термін «Західна Україна».

- 95 Поясніть термін «Київщина».
- 96 Поясніть термін «Волинь».
- 97 Поясніть термін «Галичина».
- 98 Поясніть термін «Буковина».
- 99 Поясніть термін «Закарпаття».
- 100 Поясніть термін «Чернігівщина».
- 101 Поясніть термін «Полтавщина».
- 102 Поясніть термін «Слобожанщина».
- 103 Поясніть термін «Донеччина».
- 104 Поясніть термін «Запоріжжя».
- 105 Поясніть термін «Причорномор'я» («Північне Причорномор'я», «Таврія»).
- 106 Поясніть термін «Бессарабія».
- 107 Назвіть першого історика, географа-краєзнавця й етнографа, що описав терени України.
- 108 Хто виготовив мапу, на якій чітко виділяються басейни Чорного й Азовського (Меотида) морів, Кримський півострів (TAVRICA), річки Дон, Дніпро, Пд. Буг, Дністер і Дунай?
- 109 Яким роком перший збережений український літопис «Повість минулих літ» датує початок «руської землі»?
- 110 В якому літописі уперше вжито назву «Україна»?
- 111 Яким описом завершується Львівський літопис?
- 112 Який час охоплює Львівський літопис?
- 113 Коли видано «Краткое описание Малороссии»?
- 114 На основі якого літопису написано «Краткое описание Малороссии»?
- 115 В котрому році засновано Вільне економічне товариство з метою «поширення в державі корисних для землеробства і промисловості відомостей»?
- 116 Коли при Академії наук був створений Топографічний комітет?
- 117 Яка інституція розробила «Проект топографічного опису Росії»?
- 118 Хто розробив першу статистично-краєзнавчу програму опису колишньої Гетьманщини і «Програму опису культурно-історичних цінностей Гетьманщини»?
- 119 В котрому році Ф. Й. Туманський розробив першу статистично-краєзнавчу програму опису колишньої Гетьманщини?
- 120 Хто опублікував змістовну працю з історичної етнографії «Опыт повествования о древностях русских»?
- 121 Назвіть основоположника народницького напрямку в історіографії України.
- 122 Хто в 1840 р. оприлюднив власну програму етнографічного дослідження України?
- 123 Хто автор унікальних фольклорних збірок «Украинские народные песни» (1834), «Сборник украинских народных песен» (1849), «Дни и месяцы украинского селянина» (1856)?
- 124 Коли засновано Одеське товариство історії і старовини?
- 125 Коли засновано «Комісію для опису губерній Київського учбового округу» при Університеті св. Володимира?
- 126 Коли відкрито Південно-Західний відділ Російського Географічного товариства?
- 127 В якому місті працював Південно-Західний відділ Російського Географічного товариства?
- 128 Хто очолював Південно-Західний відділ Російського Географічного товариства?
- 129 Коли при Київському університеті святого Володимира відкрито Історичне товариство Нестора-Літописця?
- 130 В котрому році заснували Крайове археологічне товариство у Львові?
- 131 Хто в 1875 р. очолив Крайове археологічне товариство у Львові?
- 132 Який часопис видавало Крайове археологічне товариство у Львові?
- 133 Коли відбувся перший польсько-український археологічний з'їзд?
- 134 Хто очолював Крайове археологічне товариство у Львові у 1880-х рр.?
- 135 Коли відкрито Київський міський художньо-промисловий і науковий музей (нині національний історичний музей)?

- 136 Коли відкрито музей Товариства дослідників Волині?
- 137 Коли діяло Київське воєнно-історичне товариство?
- 138 Коли діяло Київське товариство охорони пам'яток старовини і мистецтва?
- 139 В котрих роках виходив часопис «Киевская старина»?
- 140 Вкажіть автора «Короткої історії Волині»?
- 141 Вкажіть автора «Історії України, виложеної українськими народними думами та піснями».
- 142 Хто видрукував підручники «Початкова географія для народних шкіл» (1919) та «Україна - наш рідний край» (1921)?
- 143 Хто очолив пам'яткоохоронну справу у роки Української революції?
- 144 Хто в березні 1917 р. посів місце комісара Тимчасового уряду з охорони святинь Києва, а в травні став головою Центрального комітету охорони пам'яток старовини і мистецтва України (ЦКОПСіМУ)?
- 145 Коли на спільному зібранні Ради Всеукраїнської академії наук (ВУАН) засновано Комісію краєзнавства?
- 146 Хто очолив Комісію краєзнавства ВУАН?
- 147 Коли в Чернігові постав Інститут краєзнавства?
- 148 Яка інституція координувала масовий краєзнавчий рух в Україні від середини 20-х років ХХ ст.?
- 149 В котрому році створено Український комітет краєзнавства?
- 150 Коли створено Галицьке товариство Татрів?
- 151 Коли у Варшаві заснували Польське краєзнавче товариство?
- 152 Коли у Львові заснували Студентський туристичний клуб?
- 153 Коли у Львові виникла ідея заснувати інституцію, подібну на варшавське Польське краєзнавче товариство?
- 154 Коли у Львові засновано Об'єднання шанувальників Львова?
- 155 Хто очолював Об'єднання шанувальників Львова?
- 156 Коли в Польщі заснували Лігу підтримки туризму, яка координувала роботу туристичних бюро?
- 157 В котрому році у Львові створено Польське бюро подорожей «Орбіс».
- 158 Поясніть термін «край».
- 159 Поясніть термін «регіон»
- 160 Назвіть форми краєзнавчої діяльності.
- 161 Поясніть термін «наукове краєзнавство».
- 162 Поясніть термін «громадське краєзнавство»
- 163 Поясніть термін «навчальне краєзнавство».
- 164 Поясніть термін «географічне краєзнавство».
- 165 Поясніть термін «соціокультурне краєзнавство».
- 166 Поясніть термін «пам'ятка».
- 167 Поясніть термін «пам'ятник».
- 168 Поясніть термін «культурна спадщина».
- 169 Поясніть термін «культурні цінності».
- 170 Вкажіть офіційну дату заснування Києва.
- 171 Під котрим роком вперше згадано термін «Україна»?
- 172 В котрому році створено Київську, Вінницьку, Донецьку області?
- 173 В котрому році створено Черкаську область?
- 174 Вкажіть роки існування удільного Київського князівства?
- 175 Вкажіть роки існування удільного Київського князівства?
- 176 Коли створено Руське воєводство?
- 177 Коли створено Волинське воєводство?
- 178 Під час яких з поділів Польщі Волинь відійшла до складу Росії?
- 179 Коли Галичини відійшла до складу Австрії?
- 180 Коли створено Хмельницьку область?
- 181 Коли вперше вжито назву «Буковина»?

- 182 Як називали Буковину до XIV ст.?
- 183 З яким історико-географічним краєм пов'язане ім'я князя Лаборця?
- 184 Коли Чернігово-Сіверщина відійшла до Речі Посполитої?
- 185 В котрому році створено Чернігівське воєводство.
- 186 В якому місті є Спасо-Преображенський (XI ст.), Борисоглібський і Успенський (XII ст.) собори, Іллінська церква (XII ст.)?
- 187 Коли ліквідовано козацький устрій на Слобожанщині?
- 188 Назвіть найдавнішу пам'ятку Донеччини.
- 189 Як називали Крим у дорадянський час?
- 190 Вкажіть рік заснування Кримського ханства.
- 191 В котрому році Крим потрапив під протекторат Туреччини?
- 192 Коли Крим оголошено незалежним від Османської імперії?
- 193 Коли Бессарабію включено до Російської імперії?
194. **По дві позначки в одному питанні білета:**
 Позначте на картосхемі області сучасної України. 1. Автономна республіка Крим. 2. Вінницька область 3. Волинська область 4. Дніпропетровська область 5. Донецька область 6. Житомирська область 7. Закарпатська область 8. Запорізька область 9. Івано-Франківська область 10. Київська область 11. Кіровоградська область 12. Луганська область 13. Львівська область 14. Миколаївська область 15. Одеська область 16. Полтавська область 17. Рівненська область 18. Сумська область 19. Тернопільська область 20. Харківська область 21. Херсонська область 22. Хмельницька область 23. Черкаська область 24. Чернівецька область 25. Чернігівська область
2. Обведіть і позначте на картосхемі історико-географічні краї:
 1. Київщина. 2. Волинь 3. Поділля 4. Галичина 5. Буковина. 6. Закарпаття. 7. Чернігівщина. 8. Полтавщина. 9. Слобожанщина. 10. Донбас. 11. Запоріжжя. 12. Північне Причорномор'я
195. Вкажіть чотири хвилі еміграції, які виділяють в українській науці?
196. В котрому році прийнято Європейську Міську Хартію?
197. В котрому році прийнято Європейську хартію міст – II?
198. Хто першим вжив термін «демографія»?
199. Хто автор праці «Природні і політичні спостереження про смертність»?
200. Коли закрито Інститут демографії і статистики АН УРСР?
201. Коли відкрито відділ демографії і статистики АН УРСР?
202. Коли в Києві створено Інститут демографії та соціальних досліджень НАНУ?
203. Перелічіть типи джерел для демографічних досліджень?
204. Хто першим використав термін «мікроісторія»?
205. Хто автор праці «Матеріальна цивілізація», економіка й капіталізм XV–XVIII ст.»?
206. Хто з італійських вчених займався студіями з «мікроісторії»?
207. Поясніть термін «ментальність».
208. Коли в українській історіографії вперше з'явився термін «пам'яткознавство»?
209. Коли розпочав роботу Центр пам'яткознавства НАН України?
210. Хто автор статті «Пам'ятка» чи «пам'ятник»?
211. В котрому році затверджені Державні реєстри національного культурного надбання?
212. Коли було створено Українське товариство охорони пам'ятників історії та культури?
213. Хто в 1966 р. очолив Українське товариство охорони пам'ятників історії та культури?
214. В котрому році прийняли закон УРСР «Про охорону та використання пам'яток історії та культури»?
215. В котрому році Верховна Рада прийняла Закон України «Про охорону культурної спадщини»?
216. В котрому році почали видавати «Звід пам'яток історії та культури України»?
217. В котрому році створено Всеукраїнський Фонд відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. О. Гончара?
218. В котрому році прийнято Закон України «Про музеї та музейну справу»?
219. Що вивчає музезнавство (музеологія)?
220. Коли з'являються перші національні об'єднання музейних працівників?

221. Коли створено Міжнародну музейну службу?
222. В котрому році почав виходити перший міжнародний музейний часопис «Mouseion»?
223. В котрому році в структурі ООН засновано Відділ музеїв?
224. В котрому році засновано Миколаївський музей?
225. Коли засновано Феодосійський музей старожитностей?
226. Коли засновано Одеський міський музей старожитностей?
227. Коли засновано Музей старожитностей Катеринославської губернії?
228. Коли засновано «Народний заклад ім. Оссолінських» у Львові?
229. Коли у Львові засновано Міський промисловий музей?
230. Коли засновано Етнографічний музей НТШ?
231. Коли засновано музей старожитностей у Херсоні?
232. Коли засновано Археологічний музей у Херсоні?
233. Коли засновано Музей Архівної Комісії у Чернігові?
234. Коли при Народному комісаріатові освіти більшовицького уряду створено Всеукраїнський комітет охорони пам'яток мистецтва та старовини (ВУКОПС)?
235. Відколи колегія Міністерства культури УРСР почала присвоювати кращим музеям почесне звання «Народний музей»?
236. Коли створено в Російській імперії Герольдмейстерську палату?
237. Коли Герольдмейстерську палату перетворено на Департамент Герольдії.
238. Назвіть відомі вам польські гербовники.
239. Хто автор праці «Родословная книга Черниговского дворянства»?
240. Хто автор «Малоросійського родословника»?
241. Поясніть термін «бібліотечне краєзнавство».
242. Поясніть термін «бібліологічне краєзнавство».
243. Коли Міністерство культури видало положення «Про краєзнавчу роботу бібліотек»?
244. Поясніть термін «порівняльно-історичний метод».
245. Поясніть термін «динамічний метод».
246. Поясніть термін «статичний метод».
247. Поясніть термін «метод районування (регіонування)».
248. Поясніть термін «культурно історичний (дифузійністський) метод».
249. Поясніть термін «ретроспективний метод».
250. Поясніть термін «генетичний метод».
251. Поясніть термін «хорологічний метод».
252. Поясніть термін «метод спостереження».
253. Коли в Києві створено Центр досліджень усної історії та культури?
254. Поясніть термін «анкетне опитування».
255. Поясніть термін «інтерв'ю».
256. Коли засновано «Кружок етнографічно-статистичний для студіювання життя і світогляду народу»?
257. Коли при студентському товаристві «Академічна бесіда» Львівського університету засновано секцію «Мандрівний комітет».
258. Відколи почав діяти Закон України «Про туризм».
259. Відколи в західноєвропейській історіографії відомий просопографічний метод?
260. Коли Мала Рада УНР видала «Закон про поділ України на землі»?
261. В котрому році створено Волинське воєводство?
262. В котрому році створено Волинську губернію Російської імперії?
263. Коли утворені Волинська та Рівненська області?
264. Від котрого року Поділля перебувало в безпосередній залежності від татар?
265. В котрому році створено Кам'янець-Подільську область?
266. Де зберігаються Київські глаголичні аркуші – один із найдревніших зразків історико-краєзнавчих документів (X ст.)?
267. Який час описано в Галицько-Волинському літописі?
268. Хто автор книги «Цветущее состояние Всероссийского государства»?
269. Вкажіть автора «Записок про Малоросію, її жителів та виробництво»

270. Коли видано «Положення про губернські історичні архіви та вчені архівні комісії»?

Питання, що потребують розширених відповідей:

1. Об'єкт, предмет і методологічні засади історичного краєзнавства.
2. Понятійно-термінологічний апарат історичного краєзнавства.
3. Форми і види краєзнавчої діяльності.
4. Функції історичного краєзнавства.
5. Зв'язки історичного краєзнавства з суміжними історичними дисциплінами.
6. Типологізація історичних джерел.
7. Використання пам'яток матеріальної культури в історико-краєзнавчих дослідженнях.
8. Значення писемних джерел для студій з історичного краєзнавства.
9. Адміністративно-територіальний устрій України: історія і сучасний стан.
10. Кордони України.
11. Історико-етнографічні регіони України
12. Соціально-економічне мікрорайонування України.
13. Стихійно-описовий етап історико-регіональних досліджень українських земель.
14. Цілеспрямовано-описовий етап історико-регіональних досліджень українських земель.
15. Економіко-географічний етап історико-регіональних досліджень українських земель.
16. Початки краєзнавчих досліджень на західноукраїнських землях.
17. Історіософські погляди М. Костомарова. «Земельний» напрям в історіографії.
18. «Обласництво» як метод історико-краєзнавчих досліджень. Школа В. Антоновича.
19. Д. Багалій та харківська школа краєзнавців.
20. Краєзнавчі студії етнографічних інституцій Галичини другої половини ХІХ ст.
21. Крайове археологічне товариство у Львові.
22. Історичне краєзнавство в науковій спадщині І. Франка.
23. Краєзнавчий доробок Михайла Грушевського.
24. Історико-краєзнавчі музейні товариства в Західній Україні ("Гуцульщина", "Сокальщина", "Бойківщина", "Верховина", "Стривігор", "Лемківщина", "Яворівщина")
25. Діяльність польських краєзнавчих товариств.
26. Краєзнавчий доробок учнів львівської школи М. Грушевського (М. Кордуба, І. Крип'якевич, С. Томашівський, Я. Пастернак, С. Рудницький, І. Джижора, І. Кривецький та ін.)
27. Історико-краєзнавчий рух у 20-х роках ХХ ст. в УРСР.
28. Криза методики та практики краєзнавчого руху у 30-х роках ХХ ст.
29. Історико-краєзнавчі дослідження в Україні у повоєнний період та їх суперечливий характер.
30. Тенденції розвитку краєзнавства в сучасній Україні.
31. Усна історія як метод історико-краєзнавчих досліджень. Переваги та недоліки усних джерел.
32. Просопографія як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
33. Краєзнавчий туризм як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
34. Методика збору історико-краєзнавчого матеріалу в школі.
35. Форми польових історико-краєзнавчих досліджень.
36. Пам'яткознавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень
37. Музеєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
38. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні.
39. Екологічне краєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень
40. Мікроісторія, історія буднів в краєзнавчих дослідженнях.
41. Соціальна історія як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
42. Населений пункт як об'єкт історико-краєзнавчих досліджень.
43. Міграційні процеси та їх вплив на розвиток міст і сіл України.
44. Містознавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень
45. Методика розробки екскурсійних маршрутів.
46. Демографія в історико-краєзнавчих дослідженнях.
47. Ментальність, звичаї, соціонормативна культура.

48. Церква як освітньо-культурний осередок краю.
49. Генеалогічні дослідження в історичному краєзнавстві.
50. Бібліотечне краєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
51. Бібліологічне краєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень
52. Загальноісторичні методи в історико-краєзнавчих дослідженнях.
53. Історичне краєзнавство в курсах середньої школи.
54. Особливості краєзнавчої роботи у вищих навчальних закладах.
55. Опишіть краї: Галичина, Закарпаття.
56. Опишіть краї: Київщина, Чернігівщина.
57. Опишіть краї: Буковина, Бессарабія.
58. Опишіть краї: Волинь, Поділля.
59. Опишіть краї: Запоріжжя, Донеччина.
60. Опишіть краї: Слобожанщина, Полтавщина.

12. Рекомендована література та джерела

1. Андерсон В. Проблеми репоналізації України: теорія, практика, перспективи // Розвиток України в регіональній перспективі: політичні, економічні, соціальні проблеми регіоналізації К., 2002.
2. Верменич Я Історична регіоналістика в Україні // Український історичний журнал. 2001. № 6; 2002. № 2.
3. Верменич Я. Історична регіоналістика в Україні: спроба концептуального аналізу. К., 2003;
4. Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. К., 2003.
5. Енциклопедія етнокультурознавства. Понятійно - термінологічний інструментарій, концептуальні підходи. Ч.І. Кн. І. К., 2000.
6. Жупанський Я. Круль В. Про об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства // Краєзнавство. 1994. №2.
7. Історичне краєзнавство в Українській РСР. К., 1989.
8. Костриця М.Ю. Географічне краєзнавство в системі загального краєзнавства // Краєзнавство. 2001. № 1-4.
9. Культура і побут населення України. Вид 2. К., 1993.
10. Курас І.Ф., Солдатенко В.Ф. Соборництво і регіоналізм в українському державотворенні (1917-1920). К., 2001.
11. Лисяк-Рудницький І. Проблеми термінології та періодизації в українській історії // Історичні есе. У 2-х т. Т. 1. К., 1994.
12. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. Львів, 1999.
13. Маринич О. Україна: історико-географічні краї // Краєзнавство. 1993. №1.
14. Мацюк О. Архівні документи з історичного краєзнавства // Історичне краєзнавство і національне виховання. Львів, 1994.
15. Реєнт О.П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу // Український історичний журнал. 1999. №3.
16. Середяк А. Краєзнавчі дослідження в Україні (історіографічний аспект) // Історіографічні дослідження в Україні. Вип. 14. К., 2004.
17. Скрипник П. Горбик В. До питання про історичне районування України // Укр. іст. журн. 1995, № 2.
18. Тронько П. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). К., 2000.
19. Троян С.С. Будз М.Д. Термінологічний словник із методики країнознавчих досліджень. Рівне, 2002.
20. Українське народознавство. Львів, 1997.
21. Франко І. Галицьке краєзнавство // Зібрання творів у 50-ти тт. Т. 46. Кн. 2.К., 1986.
22. Андрусак М. Українські історично-краєзнавчі досліді // Наша Батьківщина. 1937. №2.

23. Арсенич П. З історії музеїв Галичини // Наукові записки Івано-Франківського краєзнавчого музею. Вип.1. Івано-Франківськ, 1993.
24. Білокінь С.І. Київська школа академіка М.С.Грушевського // Український історичний журнал. 1996. № 5.
25. Верменич Я. Становлення інформаційної системи та інфраструктури регіоналістики в Україні кінця ХІІІ – ХІХ ст. // Історіографія історії України. Вип.14. К., 2004.
26. Водотика С. Наукові історичні школи й провідні тенденції розвитку історичної науки // Проблеми Історії України: факти, судження, пошуки. Міжвідомчий збірник наукових праць. Вип. 6. К.5. 2002.
27. Водотика С.Г. Трагічна доля академіка ВУАН М.Є.Слабченка // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. Міжвідомчий науковий збірник. Вип.3. К., 1994.
28. Гавдяк М. Із наших обласних музеїв // Наша Батьківщина. 1938. №4.
29. Гермайзе О. В.Б.Антонович в українській історіографії // Україна. 1928. № 5.
30. Дашкевич Я. Довкола „Хроніки міста Львова” Дениса Зубрицького // Спеціальні історичні дисципліни. Питання теорії та методики. Ч. 8-9. Част. 2. К., 2002.
31. Дем'ян Г. Історично-етнографічна діяльність першого бойківського музею // Архіви України. 1970. №5.
32. Дем'ян Г. Минуле для сучасного і майбутнього: краєзнавча спадщина Іван Миколайович Вагилевич // Отчий край-88. Історико - літературний збірник. Вип.3. К.,1988.
33. Журба О.І. Київська археографічна комісія. 1843-1921. Нариси історії і діяльності. К., 1993.
34. Історичне краєзнавство в Українській РСР. Київ, 1989.
35. Козицький А. Краєзнавчо-туристичне товариство „Плаї” (1924-1939) // Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 33. Львів, 1998.
36. Козицький А. Український краєзнавчий рух Східної Галичини у міжвоєнний період // Краєзнавство і туризм. Львів. 1995. № 1.
37. Козицький А. Українські краєзнавчі музеї Галичини в міжвоєнний період // Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 34. Львів, 1999.
38. Колесник М.П. Історичне товариство Нестора-літописця та його вклад в розвиток історичної науки в Україні // Український історичний журнал. 1995. № 5.
39. Крип'якевич І. З історії галицького краєзнавства. Львів, 1931.
40. Лавринюк В. Розвиток краєзнавства на території Тернопільщини // Наукові записки Тернопільського краєзнавчого музею. Тернопіль, 1993.
41. Мацюк О. Використання документів архівів у галузі історичного краєзнавства при підготовці статей до Зводу пам'яток історії та культури // Архіви України. 1969. №3.
42. Пристайко В., Шаповал Ю. Справа "Спілки Визволення України". Невідомі документи і факти. К., 1995.
43. Репресоване краєзнавство (20-30-ті роки). К., 1991.
44. Рубльов О. З історії наукових контактів Галичини і Наддніпрянщини 1920-х років: відвідини УРСР львівськими істориками М.Кордубою та І.Крип'якевичем // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (36. статей). Вип. 14. К.,2001.
45. Свенціцький І. Про музеї та музейництво. Львів, 1920.
46. Серкіз Я. Історичне краєзнавство. Львів, 1995.
47. Скрипник Г. Етнографічні музеї України. Київ, 1989.
48. Стельмах С. Парадигми історичної думки у ХХ столітті // Політична думка. 1997. №4.
49. Толочко Я. Продовжити традиції істориків минулого // Київська старовина. 1995. №5.
50. Томпсон П. Голос прошлого. Устная история. Москва, 2003.
51. Удод О. А. Історія в дзеркалі аксіології. Роль науки та освіти у формуванні духовних цінностей українського народу в 1920-1930-х рр. К., 2000.
52. Українське краєзнавство: сторінки історії // Г. Дем'янчук, Б. Дем'янчук, А.Дем'янчук. Київ, 2006.
53. Франко І. Галицьке краєзнавство // Зібрання творів у 50-ти тт. Т. 46. Кн. 2.К., 1986.
54. Чоповський В. Українська інтелігенція у національно визвольному русі на Західній Україні (1918-1939). Львів, 1993.

55. Шпорлюк Р. Україна: від імперської периферії до суверенної держави // Сучасність. 1996. № 12.
56. Актуальні питання виявлення і дослідження пам'яток історії та культури (на матеріалах Зводу пам'яток історії та культури України). Ч.2. К., 1999.
57. Баженов Л.В. Історичне краєзнавство Правобережної України ХІХ - на початку ХХ ст.: Становлення. Історіографія. Бібліографія. Хмельницький, 1995.
58. Громадські музеї Львівщини. Довідник у двох томах. Т.І. Львів, 2007; Т.ІІ. Львів, 2008.
59. Етнографія України. Навч. посібник / За ред. С.А.Макарчука. Львів, 1994.
60. Зашкільняк Л. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука // Українська історіографія на зламі століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004.
61. Івченко А. Міста України. Довідник. К, 1999.
62. Історія світової культури. Культурні регіони. Вид. 3-е. К. 2000.
63. Козицький А. Львів в історико-краєзнавчих дослідженнях українських авторів у міжвоєнний період // "Львів: історія – населення – культура." Тези доповідей та повідомлення українсько-польської наукової конференції 18-20 травня 1994 р. Львів, 1994.
64. Крикун М. Адміністративно-територіальний устрій Правобережної України в ХV-ХVІІІ ст. Кордони воєводств у світлі джерел. К, 1993.
65. Крисаченко В.С., Хилько МЛ. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. К., 2001.
66. Круглашова А. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова. Чернівці, 2000.
67. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри. Енциклопедія. К., 1998.
68. Пам'ятокознавчі студії в Україні: теорія і практика. К., 2007.
69. Праці Центру пам'ятокознавства. Вип. І. К., 1992.
70. Проект історико - географічного словника Галичини та Буковини Мирона Кордуби // Наукові записки університету "Острозька Академія". Історичні науки. Вип. 1 Острог, 2000.
71. Регіональна історія України. Збірник наукових статей. Київ. Вип.1. 2007; Вип.2. 2008.
72. Сарбей В. Актуальные задачи историков Украины сегодня // www.histomed.kiev.ua
73. Сергійчук В. Етнічні межі і державний кордон України. К., 2000.
74. Середяк А. Історичне краєзнавство: доробок останнього десятиріччя // Українська історіографія на зламі століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004.
75. Середяк А. Історія буднів як напрямок краєзнавчих досліджень // Друга наукова конференція „Історичні пам'ятки Галичини”. Львів, листопад 2002 року. Львів, 2003.
76. Смитнина О.В. Економічні основи відтворення регіональної історії // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. Вип. 7. К., 1999.
77. Смолій В. Національна ідентичність у добу глобалізму; історичні традиції та сучасні перспективи // Греки на українських теренах. К., 2000.
78. Совгіра С. Підготовка майбутнього вчителя до екологічного виховання старшокласників (на краєзнавчому матеріалі) Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 /; Ін-т педагогіки АПН України. К., 1999.
79. Сучасні вимоги до діяльності музейних закладів на громадських засадах. Матеріали наради-семінару керівників громадських музейних закладів Львівщини. 14 травня 2008 року. Львів, 2008.
80. Тронько П. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). К., 2000.
81. Франко І. Найновіші напрямки в народознавстві // Зібрання творів у 50-ти тт. Т. 45. К., 1986.
82. Шульга І. Социальный ареал жизни личности // Социология: теория, методы, маркетинг. 2002. № 2.
83. Хархалис У. Риси української ментальності та їх прояв у народній обрядовості. (на прикладі Закарпаття) www.rusnauka.com/NIO_2007/Philosophia/18373.doc.htm
84. Бахрушин СВ. Задачи исторического изучения края // Краеведение. 1928. №3.
85. Бездрабко В. Методико-теоретичні проблеми на сторінках журналу "Краєзнавство" (1927-1930 рр.) // Краєзнавство. 1995. №1-4.
86. Бокки Ф. Методы изучения истории городов // Новая и новейшая история. 1999. №1.

87. Брайчевський М.Ю. Максим Берлінський та його „Історія міста Києва” // Берлінський М.Ф. Історія міста Києва. К., 1991.
88. Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. К., 2003.
89. Гермайзе О. В.Б. Антонович в українській історіографії // Україна. 1928. № 5.
90. Грінченко Г. Усна історія. Методичні рекомендації з організації дослідження. Харків, 2007.
91. Грінченко Г. Усна історія. Методичні рекомендації з аналізу нарративних інтерв'ю. Харків, 2008.
92. Грушевський М. Степ і море в історії України // Український історик.-1991-1992.-№3-4; 1-4.
93. Зербіно Д. Наукова школа: лідер і учні (нова концепція). Львів, 2000.
94. Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали наукової краєзнавчої конференції. Львів, 26 жовтня 2000р. Львів, 2001.
95. Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали третьої наукової краєзнавчої конференції. Львів, листопад 2003. Львів, 2004.
96. Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади // Україна модерна. Вип. 11. Київ-Львів, 2007.
97. Кизима В. Культурологія і сучасна методологія гуманітарного знання // Весник НАН України. 2001. № 5. С. 18-21.
98. Колесник І. Українська історіографія (XVIII - початок XX століття). К., 2000.
99. Кревецький І. Льокальна історія // Нова зоря. 1928. Ч. 12.
100. Кревецький І. Регіоналізм. Що досі зробили галицькі українці на сім полі // Нова зоря. 1928. Ч. 8.
101. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX - початок XX століття). К., 2001.
102. Методологія регіональних історических досліджень. Російський и зарубешний опыт. Матеріали міжнародного семінара 19-20 іюня 2000 года. Санкт-Петербург, 2000.
103. Михальчишин І. Список пам'ятників стародавньої історії Львівської області. Львів, 1993.
104. Оболенская С.В. „История повседневности” в современной историографии ФРГ // Одиссей. Человек в истории. М., 1990.
105. Основания регионалистики: Формирование и эволюция историко-культурных зон Европейской России. Под. ред. А.С.Герда, Г.С.Лебедева. - СПб., 1999; www.peter-clab.spb.ru
106. Основи краєзнавства. /Демідієнко О., Іонова О., Кузнєцова В. Харків, 1999. \
107. Пелешин М. Археологія в історичному краєзнавстві. Львів, 1999.
108. Підгаєцький В. Основи теорії та методології джерелознавства з історії України XX століття. Дніпропетровськ, 2001.
109. Потульницький В. Схеми і періодизації історії України в українській історіографії 19-20 ст.: проблеми теорії та методології // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Ч.5. Історіографічні дослідження в Україні. Вип.10. Ч.2.
110. Потульницький В. Українська та світова історична наука // Український історичний журнал. 2000. №3
111. Потульницький В.А. Українська та світова історична наука //Український історичний журнал. 2000. № 2.
112. Регіональна політика в Україні. наукові основи, методи, механізми. Зб. наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції (21-23 травня 1998 р.) У 3-х чч. Львів, 1998.
113. Регіональна політика України: концептуальні засади, історія, перспективи. Міжнародна науково-практична конференція 10-11 листопада 1994 р. К., 1995;
114. Санцевич А.В. Видатний український історик М.С.Слабченко. К., 1993.
115. Український родовід .Матеріали генеалогічної конференції, грудень, 1995р. Львів, 2001.
116. Томпсон П. Голос из прошлого. Устная история. М., 2003.
117. Черниш Н. І. Соціологія: Курс лекцій. Львів, 1996.
118. Хрестоматія по устной истории. СПб., 2003.
119. Ісаєвич Я. Краєзнавство у діяльності МАН старшокласників Львова // Третя республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства. К. 1984.
120. Історичне краєзнавство в Українській РСР. К., 1989.

121. Великий В. Земля кличе. Краєзнавство в школі. Основа. 1994. -травень.
122. Громадські музеї Львівщини. Т.І. Львів, 2007.
123. Дашкевич Я. Бібліографічна картотека з краєзнавства Львівської області // Науково-методичний збірник (Державна історична бібліотека УРСР). 1961. №1.
124. Дем'ян Г. Вісті з шкіл. Юні краєзнавці вивчають історію, культуру і етнографію Бойківщини (Львівська область).
125. Дем'ян Г. Поради краєзнавцям - дослідникам повстанського руху. Львів, 1992.
126. Дем'ян Г. Шкільне товариство по вивченню фольклору, етнографії та краєзнавства // Народна творчість та етнографія. 1988. №3.
127. Касьяненко Л. Родом з Денисова: про краєзнавчу роботу вчителя Габ'яка з с.Денисова Козівського району Тернопільщини // Освіта, 1991.18 жовтня.
128. Качкан В. Українське народознавство в іменах. Ч.1-2. К., 1994.
129. Колесник І. Курс української історіографії у вищій школі: нова модель викладання // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. Вип. І.
130. Костриця М. Туристично-краєзнавча робота в школі: посібник для вчителя. К., 1985.
131. Краеведение. Пособие для учителя. М.1987.
132. Крип'якевич І. З історії галицького краєзнавства. Львів, 1931.
133. Лаба В. Місце краєзнавства в концепції національної школи // Основа, 1992.
134. Методика историко-краеведческой работы в школе. М., 1992.
135. Методичні поради та питання для збирачів пам'яток етнографії, фольклору і топонімії. Львів, 1998.
136. Наш край. Методичні поради вчителям. Львів, 1997.
137. Петренко В. Історико - краєзнавча позакласна робота в школі. К.,1969.
138. Пилипів І. Стояновська С. Краєзнавчий музей при СШ № 34 ім .Маркіяна Шашкевича. Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали наукової краєзнавчої конференції. Львів, 26 жовтня 2000р. Львів, 2001 .
139. Покотило В.Серьодкіна Д. Юний краєзнавець: учнівське товариство Менської середньої школи Чернігівської області. К., 1969.
140. Поленський Є. Шкільний музей. Львів, 1993.
141. Потехин В. Народоведение Крыма. Методическое пособие для учителей 1-3 классов. Симферополь, 1997.
142. Прус Р. Краєзнавча робота в школі. К., 1984.
143. Самохин Ю.С. Оправдание краеведения // kraevedenie.chat.ru
144. Святогор А. Краєзнавчий матеріал на уроках історії // Рад. школа.,1985. №2.
145. Серкіз Я. Історичне краєзнавство. Львів,1995.
146. Ступка Л. Організація пошукової роботи з етнографії в шкільних краєзнавчих музеях. К., 1987.
147. Федик І. Історія Львова: примірне планування спецкурсу 10-11 кл.// Основа. 1993. 27 серпня.

13. Інформаційні ресурси

1. Історико культурологічні та лінгвістичні нариси <http://ukrainaforever.narod.ru/>
2. Державний комітет архівів України <http://archives.gov.ua>
3. Інститут суспільних досліджень <http://www.ukrterra.com.ua/>
4. Інститут історії України НАН України www.history.org.ua
5. Національна спілка краєзнавців України www.nsku.org.ua
6. Український історичний портал <http://www.history.com.ua>
7. Український воєнно історичний форум <http://www.milua.org>
8. Українська історична бібліотека <http://www.ukrhhistory.narod.ru/>